

Kentekenverbod voor leerlingen in het Gemeenschapsonderwijs is indirecte discriminatie van moslima's op grond van geloof en geslacht

Situatie

Vijf oud-leerlingen van een school van het Gemeenschapsonderwijs in Ronse dienen een klacht in tegen het Gemeenschapsonderwijs. Volgens hen leidt de omzendbrief van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs van 1 februari 2013 over een algemeen verbod op het dragen van zichtbare levensbeschouwelijke kentekens in de instellingen van het Gemeenschapsonderwijs (hierna: kentekenverbod) tot discriminatie van moslimmeisjes die een hoofddoek dragen op de school.

De omzendbrief geeft interpretatie aan een beslissing van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs van 11 september 2009. Toen heeft de Raad beslist dat het voor leerlingen, cursisten en personeelsleden in instellingen van het Gemeenschapsonderwijs niet meer toegelaten is om zichtbare levensbeschouwelijke kentekens te dragen. Het kentekenverbod geldt voor alle zichtbare levensbeschouwelijke kentekens en is van toepassing tijdens alle onderwijsactiviteiten, zowel binnen als buiten de schoolmuren. Tijdens de levensbeschouwelijke vakken mogen de leerkracht en de leerlingen wel zichtbare levensbeschouwelijke kentekens dragen.

Beoordeling door de Geschillenkamer

De Geschillenkamer moest in deze zaak onderzoeken of er sprake was van indirecte discriminatie op grond van geloof en geslacht van moslima's die de hoofddoek willen dragen.

Het kentekenverbod van het Gemeenschapsonderwijs geldt voor alle leerlingen in alle scholen van het Gemeenschapsonderwijs en voor alle religieuze en levensbeschouwelijke kentekens, zonder onderscheid. Dit neemt niet weg dat de regel in de praktijk een benadeling inhoudt van vrouwen en meisjes die omwille van hun islamitische geloofsovertuiging een hoofddoek (hijab) dragen. Verschillende van de indiensters van de klacht bevinden zich in deze situatie: ze konden hun hoofddoek niet dragen op de school door de toepassing van het kentekenverbod en moesten daardoor een essentieel onderdeel van hun identiteit afleggen op school. De Geschillenkamer is dan ook van oordeel dat de benadeling in deze zaak zich situeert op het kruispunt van de beschermde kenmerken geslacht en geloof.

De Geschillenkamer erkent dat het Gemeenschapsonderwijs legitieme doelstellingen nastreeft met het kentekenverbod, namelijk:

- het inrichten van een pedagogisch project dat streeft naar het aanbieden van neutraal onderwijs in de zin van artikel 24 van de Grondwet aan leerlingen en hun ouders waarbinnen alle leerlingen vrij hun standpunt kunnen vormen; en
- het vermijden van druk op leerlingen om een bepaald kenteken te dragen, zowel voor individuele leerlingen als voor de openbare orde op het niveau van de school.

Het kentekenverbod kan ook worden beschouwd als passend in de zin van de discriminatietoets: de maatregel kan bijdragen aan het bereiken van de legitieme doelstellingen. De maatregel is verder noodzakelijk in de zin van de discriminatietoets voor de doelstelling om neutraal onderwijs aan te bieden, aangezien het Gemeenschapsonderwijs een “volkomen neutrale” onderwijsomgeving nastreeft waarin geen levensbeschouwelijke tekens aanwezig zijn. Wat betreft het vermijden van druk op leerlingen om een kenteken te dragen, brengt het Gemeenschapsonderwijs echter geen bewijs aan om de noodzakelijkheid van het kentekenverbod aan te tonen. Het verbod kan dan ook niet als noodzakelijk worden beschouwd voor de doelstelling om druk op leerlingen te vermijden.

Ten slotte moet de impact van het verbod op leerlingen die een hoofddoek dragen, zoals de verschillende indiensters van de klacht, worden afgewogen tegen het belang van de onderwijsneutraliteit en de impact daarop wanneer leerlingen wel een hoofddoek kunnen dragen (evenredigheid ‘in de strikte zin’). Deze beoordeling is steeds een afweging op basis van de concrete omstandigheden en gehele context eigen aan de te beoordelen klacht. Het is aan het Gemeenschapsonderwijs om aan te tonen dat het kentekenverbod evenredig is in verhouding tot dit doel.

De indiensters van de klacht worden beperkt in hun toegang tot het onderwijs in hun omgeving in samenhang met de beleving van hun geloof. Zij konden enkel op hun school les blijven volgen als ze afstand deden van een essentieel onderdeel van hun religieuze identiteit. Als zij hun hoofddoek wel waren blijven dragen, konden zij niet meer in hun eigen omgeving naar school gaan. Hun toegang tot het onderwijs in hun eigen omgeving werd zo gevoelig ingeperkt. Het Gemeenschapsonderwijs voert niet op concrete wijze aan dat de indiensters van de klacht in hun omgeving een gelijkaardig en gelijkwaardig onderwijsaanbod tot hun beschikking hadden, waarbij zij wel levensbeschouwelijke tekens konden dragen.

Rekening houdend met de concrete impact op de onderwijsmogelijkheden en het beschikbare onderwijsaanbod voor de indiensters van de klacht in hun omgeving, is de Geschillenkamer van oordeel dat het Gemeenschapsonderwijs niet heeft aangetoond dat het door haar opgeworpen belang opweegt tegen de aanzienlijke impact van het verbod op de indiensters van de klacht. De Geschillenkamer oordeelt daarom dat de toepassing op de indiensters van de klacht van een algemeen kentekenverbod niet voldoet aan de vereiste van evenredigheid. Er is dan ook sprake van indirecte discriminatie op grond van geloof en geslacht.

Oordeel

Om die redenen oordeelt de Geschillenkamer dat er overeenkomstig het Gelijkekansendecreet sprake is van indirecte discriminatie op grond van geloof en geslacht.

Aanbevelingen van de Geschillenkamer

Om de vastgestelde discriminatie te beëindigen, beveelt de Geschillenkamer het Gemeenschapsonderwijs aan:

- als structurele maatregel, om het algemeen geldend kentekenverbod voor haar scholen in te trekken.

De Geschillenkamer is een onafhankelijk orgaan van het Vlaams Mensenrechteninstituut. Ze buigt zich over discriminatieklachten en oordeelt of er sprake is van discriminatie. Deze samenvatting bindt de Geschillenkamer niet. Het oordeel is te vinden op vlaamsmensenrechteninstituut.be/geschillenkamer/oordelen.

Perscontact: Dorien Geeroms 02 553 29 35

E-mail: geschillenkamer@vmri.be